

Iponohto Pisi Serë

Source: A Rapid Biological Assessment of the Kwamalasamutu region,
Southwestern Suriname: 25

Published By: Conservation International

URL: <https://doi.org/10.1896/054.063.0102>

BioOne Complete (complete.BioOne.org) is a full-text database of 200 subscribed and open-access titles in the biological, ecological, and environmental sciences published by nonprofit societies, associations, museums, institutions, and presses.

Your use of this PDF, the BioOne Complete website, and all posted and associated content indicates your acceptance of BioOne's Terms of Use, available at www.bioone.org/terms-of-use.

Usage of BioOne Complete content is strictly limited to personal, educational, and non - commercial use. Commercial inquiries or rights and permissions requests should be directed to the individual publisher as copyright holder.

BioOne sees sustainable scholarly publishing as an inherently collaborative enterprise connecting authors, nonprofit publishers, academic institutions, research libraries, and research funders in the common goal of maximizing access to critical research.

AWAINAHTO IMENEHKATOPONPË

August 18 – September 8, 2010

Ampo imenekatoponpë sere, Kwamalasamutu nai konopopijan itu kato, irë nai Tareno ipata Kwamalasamutu. Irë nai Corantijn tuna iwehtihatopo. Irë nai zide weije Kwamalasamutu pata pëe. Wei wëehto weije nai Sipaliwini ijoi. Ma roord weije nai Eilert de Haan ma Wilhelmina pïiton, weste weije nai Guayana inono intakato Suriname pëe. Serë nai mono nono wîtoto waken kunme irë inonopo. Irë nai wîtoto menekaewankiërë kure Central ma ooste weije mare. Irë pata nai kawë tunaimë epae 200 – 400 meters, karaiwa inono intakato weije kawe irëtëpo-eton pïme irëpo, irë nai 800 meters kawae iwekto. Irë nono nai itume reken. Imenekato kinei 3 inonopo, irë nai kuitaritunatae, Sipaliwini itunatae mare. Montoruke nai irë pona wîtoto 1 wei. Irë imenekato tese, kanaton ma tunaton irë imenekane tese, iwënitokon wararë. Kanputoton wararë kawïëno ituton timenekae ijane, nono mare timenekae ijane.

ATÏJANME TIMENEKAE

2000 mao ahtao tËpoe totaken imenuhtËpëe tËrahtËe ijane maahtaken pata Kwamalasamutu pë. Ireme Kwamalasamutu pontomoja Wërephaeme tekatËe. Ma Iwanasamoe mare tirëe ijane toeriston iwëehtome ijane, irëjanme marë mehparËton tÏpïnmae ijane. Irë apo tÏrëe ijane karakuri epohtome pata akoronmahtome ijane. Irë mare tÏpïnmae ijane otikonme iweike. Ma CI tonmarë akËrëne tËse ma karakuri entuton mare kure tinonokon tÏritome ijane.

Irë nono imenekato tÏrëe ijane toeriston iwëehtome irëpona ma karakuri epohtome mare ijane. Irëme Wëreapai inonotÏpïnmae ijane. Irëjanme onipekenton timenekapoe ijane ituton marë mehparËton irasaton tarenotomoja iweke.

Irëjame tikurumae ijane teperukenton, tËnasehton kure tÏritome ijane. Irëjanme sereton tÏrëe ijane eisaporo tiwipunehtokon tÏritome ijane Tarenoton akËrë. Kure tÏnonokon tÏritome ijane irëpëe karakuri ëpohtome ijane tÏpatakonporo.

IRASATON EPORÏHPËTON IRËMAO

Irëme imenekanepËeton kan irëpëe tÏjapËkenai irënono. Onipekenton imenekahpëeke ijane, kËpëwa wëiwatojanme mehparËton ototon ma kanaton wakensa tese irëpo.

Ma tuna imenekanmahtao ijane irëmao kuweki apo tËrahtËe ijane tunahkao. Ma irëme imenekaneton tÏikae atÏtome koutupatapo waken tuna iwëtanmëpo kuweki ma serëpo kuweki piye. Ma imenekatuwe ijane senpo irëmao Guyana iwehto aporopa tËne ijane. Ma imenekato-mao irëmao tapïme tËne ijane tiwamekatohthon serë inonopo.

Okinpëken Ekaton

Ituton	>240
Situton	>100
Ëënëton	144
Pëmuton	94
Pimokokoton	94
Sunariton	78
Kanaaton	99
Ëkeiton/Përëruton	78
Tonoroton	327
Mëhparë aküiton	38
Inunu mëhparëton	29

Ahtare Kainan Ërahtëtoponpë

Ëënëton	16–26
Pëmuton	10–14
Pimokokoton	4
Sunariton	7
Kanaaton	8
Ëkeiton/Përëruton	1

Kainan eratëhpëton Surinampo

Ituton	8
Ëënëton	45
Pëmuton	5
Pimokokoton	14
Sunariton	29
Kanaaton	2
Ëkeiton/Përëruton	2
Tonoroton	4
Mëhparë aküiton	2

TÏPÏNMAINPË KURE TIRËENME

Kwamalasamutu inonopo antinaosa teese. Këpëewa irë nono tikurunmaenme nai, irëmao tuna ikëhrëmaeto nehtan. Ma mëhparëton ma ototon mare kure nehtan. Irëme koutupëkenton sameken takamainme nehtan irënonopo. Irëme irë tuna timenkapore nehtan oroko wehto wararë. Irëme irëpatapontomoro nikurunmatan ünönokon. Irëmao wëeiwato tïpatoro nehtan mëhparëton wëtohpë. Irëjanme kurairuton, kuusiton arimikato kure nehtan ijane, irëmao wëeiwato waken nehtan.

Kwamalasamutu inono nai maa pata. Okühnpëkenton, tonoroton, pimokokoton, tëpëriken pision, tïkapipëhken-ton ma mëhparëton marë. Ma ëpëton kaikuiton marë. Irë nai kure toerestomoja. Toereston amohtëtome ijane. Irëjanme kure tïpïne tïrëeinme mëhparëton, ototon, ituton mare. Irë mare nai Tarënoton aeneme iwehtohkon mare tïpatakonpo Kwamalasamutupo.